

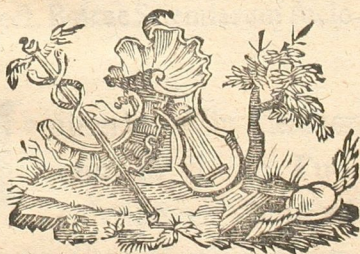
Aus dem Nachlasse
des
Geh. M.-R. Prof. Dr. Ernst Blasius
der Universitäts-Bibliothek
geschenkt
von seinem Sohne
Dr. med. Heinrich Blasius in Berlin.

Xf 142²

ANTONII DE HAEN *XXIV.*

S. C. R. A. MAIESTATIS CONSILIARII
ET ARCHIATRI

EPISTOLA
DE CICVTA

1765.

ANTONII DE HAEN
S. C. R. A. MAIESTATIS CONSILIARI
ET ARCHIATRI
EPISTOLA
DE CICCUTA

1762

Viro praenobili ac celeberrimo
BALTASARO LVDOVICO TRALLES
MEDICO VRATISLAVIENSI
academiarum Caesar. N. C. adiuncto
& Elect. Boicae Scientiarum focio, &c.

Memineris, Vir Celeberrime,
quum in vltimo Tuo de in-
oculationes Viennenses de
cicutae praestantia etiam Vratislauiae
comprobatas esse, quod, datis mox
ad Te litteris, humanissime petiue-
rim, vt curatorum illorum historiam,
quos cognouisses aegros ante datam
cicutam, quibus praeter cicutam da-

A 2 tum

tum nihil admotumque fuisse nosse, quosque postea aut egregie emendatos, aut perfecte curatos, Caetus salutasses, mecum communicare dignarere: me quippe tum fore, qui eandem publica luce donaturus, cicutaque futurus encomiafles essem. Aeternum enim numen veneror, quod eam mihi mentem benignus in seuerit, ut salute humana nihil acceptius, nihil vnquam haberem antiquius; ad quam profecto de qua lis est planta, plurimum conferret, si, quas illi vires inesse perhibent, reuera possideret.

Eandem possidere illas, nullus principio dubitabum. Pilulas inde paratas, vltra sexennium est, dederat mihi illustrissimus noster praefes *L. B. van Switen*, vt in scirrho & cancro earumdem vires explorarum, sup-presso quamuis plantae nomine, quod publi-

publicare necdum sibi licere aiebat: quo autem audax in experiundo essem suam ille fidem suam interposuit experientiam. Neque profecto vel hulum haesitavi, fide munitus tanta atque auctoritate. Imo gratias diuinae prouidentiae venerabundus egi, quod denique fummarum maximeque formidandarum generis humani, in eoque amabilis praecipue sexus, calumitatum medelam propitius reuelasset.

Experimenta igitur actutum institui, eaque bene multa, antequam qua vteres cicutam esse noscerem. Quod autem experimenta illa minus fauebant, ego instituebam eadem auctiora, ratus, ne ab optimo quidem medicamento expectari posse, ut omnes ex aequo sanaret: & forsitan eos, qui penitus incurabiles, meas hucusque in manus incidisse, in casuros tan-

dem, qui fanescerent, qui comprobarent medicamenti virtutes, qui eadem me, qua ceteros, laetitia perfunderent.

Interea aliorum recenter euulgatis experimentis tamquam propriis meis gaudebam, & vbique laudabam cognitae tunc mihi cicutae vires. Eramque eius in Italia praeco; Et, si quem cupido tenet noscendi, cur nobiliss. comes *Roncalli Parolino* in epistola ad *Cl. Bianchi* conqueratur: *ehe io non fosse troppo cortese*; caussa est, quod Mantuae 1760, mense Septembri, ille me officiosa falcitatione honoraret, & in cicutam aeriter inueheretur, ego forsan paulo acrius eiusdem efficaciam propugnarem.

Atque ita fere biennio egi. Tandem quum ea experimentorum meorum infelicitas esset, vt quibus cicutam

tam, spacio anni dimidii, anni integri & fesquialterius, dederam, eorundam nulli fanescerent, plures in deteriora laberentur, vnus periret alterque; quum praeterea similes querelae aliorum aures circumsonarent, penitus, fateor, animus vacillauit.

Interea obstupescens inaudio *libellum* de cicuta alterum prelo mandari. Itaque *Ill. Praesidem* adire ego, ipsi infortunia mea exponero, diaria 23. aegrorum, quos ab initio in curam susceperam, monstrare, obtestari per omnia sacra, nihil vltra publici iuris fieri permetteret, donec quae a pluribus caperentur experimenta numerosiora omnem amouissent haesitationem. Quippe si quae ego infortunia moerebam, eadem & aliis contingerent, eosdem his praeposteris laudibus indignaturos, nostramque fametatem

de fama, quam et le brem, quam venerandam, apud exteros conquirere coeperat, periclitaturam. Interea me non quidem ultra in Nosocomio, in quo prae locorum angustia foetor civitatis, ceteris, eadem non utentibus, permolestus esset, sed foras, eadem, qua antea feudulitate experimenta profecturum.

Non expedit, enarrare, quis fuerit huius collegii finis. Nosse sufficiat indictum mihi bellum ab eo die fuisse, idemque hucusque non continuare duntaxat, sed ingeminare.

Quum interim, quo in experiundo frequentior, eo essem in curando infortunatior, experimentis meis vel ideo fidem esse denegandam contenderunt, quod non ultra in Nosocomio eadem sub oculis meis instituerem.

Ho-

Homines, ac praesertim quidem pauper-
culos, a medico medicamenta acci-
pere, saepe eadem aut negligenter,
aut nihil omnino assumere, vendere
aliis, & sic porro.

Quamuis experimentis in Nosocomio captis aequae fuisset quam extra illud infelix; quamuis etiam in libellis de cicuta plura experimenta extra quam intra Nosocomium capta legantur, tamen inani hoc praetextui adhuc semel obviam ire volui. Septemdecim aegros, quos similes varii morbi affligerent, quique in *libello primo de cicuta recensentur*, in nosocomium meum induxi, cicutam iisdem omnimodo applicui, & bis in septimana cunctis Medicinae studiosis, proficerent, nec ne, examinandos produxi.

Emanante in urbem cicutae apud

A 5

hos

hos omnes inertia, accusarunt me, quo fundamento nescio, ignorantiaes methodi verae cicutam exhibendi. Qua de causa humanissimis litteris *Illm. Praesidem* hortabar, vt hora sibi commoda vellet examinare aegrotos meos, tum qui in Nosocomio degebant, tum etiam qui extra illud cicuta utebantur, ad datam quippe horam omnes illi sistendos: nihil mihi gratius fore, quam ex ipso discere, non vitio cicutae, sed meo, qualiacunque infortunia conquereretur, contingere. — Sed neminem vidi, & ne responsum quidem. Experimenta nihilominus auxi ad numerum CXX.

Quum tandem cancrorum faeminarum octo mihi periissent, ceterorumque & nemo curaretur, & multi peiorarentur; quumque ex *Bohemia*, ex *Imperio*, ex *Gallia*, *Anglia*, *Belgio*,
Italia,

Italia similia infortunia aut litteris perciperem, aut dissertationibus intel- ligerem impressis, ab experimentis nouis desistendum esse arbitratus sum; cicutam & inertem esse & noxiam a praegressis conuictus.

Interim videas, quanti faciam Tu- am, optime Tralles, auctoritatem, dum vix lectis in vltimo Tuo opere *Breslauenfium* experimentorum en- comiis, protinus & eorundem histori- am abs Te peterem, &, sub narratis supra conditionibus, me euulgaturum illam, tum laudaturum cicutam esse sponderem. Qui hisce meis adeo ae- quis atque sinceris votis satisfaceret, Tu, amice candidissime, vnus esse de- buisti, vnus esse potuisti, qui, veri a- more raptus, & Tua propria, obser- uata ex Diariis depromere, & cuncto- rum *Breslauenfium* Medicorum, Chi- rur-

rurgorumque, qui cicuta vfi erant, testimonia, proprio ipſorum nomine conſignata, colligere, & ad me tanta cum diligentia & attentione transmittere dignabare.

Vix accepta, legi eo, ſancte teſtor, quo promiferam animo. — Reperi catalogum vndeſeptuaginta aegrorum. Vidi clarorum virorum, qui cicutam ipſis dederant, alios aliis eſſe huic plantae fauorabiliores; Teque, Vir egregie, minus quam expectaram: vis probe a me notari, non ſcripſiſſe Te, pag. 234. vexatiſſimi argumenti; Vires eiſmodi cicutae abs Te viſas, & comprobatas eſſe, verum eiſmodi de illa laudes percepſiſſe, quae illis, quas Tu nouo huic inuento decernere poſſes, maiores eſſent.

Horum vndeſeptuaginta ſcirrho
vel

vel cancro siue occulto siue aperto 36 laborarunt, omnium ergo media parte plures. Laborarunt 6 colli tumoribus; Vomica I, Fluore albo 3, Asthmate I, ventris duritie ac tumore 3; teste indurato 4, venereis denique malignisque vlceribus 15.

Ex illis, qui scirrho aut cancro laborarunt, periire 30 miserrime, & incurabiles 6 manserunt, colli tumoribus laborantium 2 curati, 4 minime, Vomica curata, Asthma leuius inde creditur, 3 leguntur ventris duritie ac tumore curati, 3 curati a duro testiculo, 1 non. Tandem a malignis vlceribus ac fistulis II curati, 4 non curati.

Liceat, Vir eruditissime, haec singulatim examinare. Deprehendimus primo ex eis, qui vero scirrho aut cancro laborarunt, nullum seu nullam (pleraeque enim foeminae sunt) curatum esse, earumdemque $\frac{2}{3}$ misere periiſ-

riisse. Aduertimus quoque hoc peculiariter a practicis *Breslauiensibus* esse notatum. Scilicet egregium Chirur-
gum *Hauptmann* aperte fatentem legimus, *apertum cancerum numquam se cicutam curasse, nec curatum a quopiam nosse.* Dextrimum Chirur-
gum *Beer*, ob a nemine curatum se vidisse, nec se vumquam illum curasse. Exper. Medicum *Wicke*, cancro nunquam profuisse cicutam. Experti itaque idem sunt *Breslauienses* quod ego, quod *Viennae* multi mecum, quod centeni medici *Galli, Itali, Germani, Angli, Belgae* toties experti sunt.

Si cum hisce adeo vniuersalibus obseruatis, omnem omnino excludentibus exceptionem, conferamus libellos de cicutam, *primum, alterum, & supplementum necessarium*, deprehendimus nihil frequentius a cicutam, quam *cancros & scirrhus* aut curari, aut e-
men-

mendari insigniter. Libell. I. pag. 6.
„In strumis scirrhis, in indurationi-
„bus glandularum, mammarum, &
„pessimis canceris non exiguos effectus
„vidi, & expertus sum.” — Pag. 103”
„Indurata & scirrhis in iisdem etiam
„casibus resoluit, vbi alia medicamen-
„ta maxime penetrantia nihil effici-
„unt” Pag. 104. „*Cancro ponit limi-*
„*tes &c.* Acre cancrum emendat,
„foetorem dispellit. Ichorem cancro-
„sum in bonum Pus conuertit. Pag. 100.
„*Dexter F. Leber* pertinacissimos scir-
„rhos in diuersis corporis partibus re-
„soluit. Cancros plurimos non mo-
„do in mammis, sed & in facie, ad o-
„culos, nasum &c. emendauit, &
„quosdam integre curauit”. Sunt tot
fere scirrhorum aut [cancrorum cura-
tiones, quot capita libellus habet.

Libellus alter sic infit: ”Quo fae-
„pius

„pius cicutam aegris exhibeo, eo ma-
 „iorem semper in hac planta virtutem
 „& efficaciam admiror.— Pauloque
 „post, opus non esse scribit eam or-
 „nare encomiis, quum eadem accura-
 „tissime capta experimenta eloquan-
 „tur”. Nec mirum, quum libellus
 „integer, innumeros pene referat a
 „cancro aut scirrho cicutae persana-
 „tos efficacia. Quare & pag. 287. le-
 „gitur: ”*Cicuta cancrum curat. Id,*
 „*multiplici experientia conuictus, vi-*
 „*di.* — Et Pag. 291. *si faeminae statim*
 „*in principio mala sua detegant, & si*
 „*Medicus debito tempore cicutam ad-*
 „*plicet, certus sum, nos intra aliquot*
 „*annos raro visuros mammarum can-*
 „*crum. Et supplementi necessarii. Pag.*
 „*37.* ” *Cicuta fundit scirrhos etiam an-*
 „*tiquos. P. 40. Cancrum curat aut e-*
 „*mendat eius acrimoniam, Pusque bo-*
 „*num inducit, sopit dolores.*”

Li

Libello de *stramoneo* &c. p. III. & II2. "*Cicuta dissipari, ait, veros inueteratosque scirrhus, & caneros exulceratos.*"

Libello de *Colchico autumnali* p. 77. „Eadem canit de *cicuta* laudes, additque: *Balneum ex Cicuta infusa paratum, cui totum aegrotantis corpus immergitur, multum subinde inuat, efficitque ut extractum interne datum longe citius scirrhus & tumores soluat, sanatque ulcera canerosa saniosa. P. 92.*" Medicus - - - *pro-priam uxorem cum omnium stupore ab ingenti mammae cancro liberauit.*"

Quid ad haec omnia, Vir carissime? Viennae, eiusque singulari in vi-co, *cicuta* multiplici experientia *scirrhus veros, antiquos, inueteratos, pertinacissimos* resoluit, curat, caneros

B

in-

ingentes, exulceratos sanat — Dum interim Breslaviae, Pragae, Mediolani, Parisiis, Londini, Amstelodami, tam ii, qui ceterum laudant cicutam, quam qui eandem vituperant, illam in cancris vnanimi voce inanem clamitent, in scirrhis vanam réperiant. Quid, inquam, ad hoc? Cicutam Viennensem, ais, palamque aiunt tecum omnes *Breslavienses* Tui collegae, miranda haec solam patrare, indigena a-liarum regionum curari nullos.

Sed *Viennensis* cicutae libras, vltra 500, *Viennae* emptas, ceterae regiones deuorarunt, nec vumquam scirrhos cancrisue veros se inde curasse, vel ipsi fatentur sponte, vel veritate conuincuntur. Nonne vestri id vnanimi voce clamant? nonne idem plures nationes?

Ve-

Verum vrgebis *ex Libello 2 de Cic. p. 3.* amaras querelas, in haec verba erumpentis scriptoris: "doleo summo-
„pere, centenas aliquot libras extracti
„cicutae, ex herba sicca parati, me in-
„scio, *Vienna* in alias regiones esse
„transmissas." Quod nonnulli id semel
ex recentis penuria fecerunt, dum ad
externas regiones plus mittendum es-
set, quam de extracto ex recenti her-
ba parato mitti posset, inficias non i-
uero; ast vero Pharmacopoeos sequen-
tibus postmodum annis ex recenti
planta extractum parasse, cum certif-
simum est, tum ex eo patet, quod
eiusmodi nihil umquam postea ab au-
tore expostulatum sit.

Si ergo unico anno id contigit, id
annis posterioribus viribus non potuit
derogare cicutae: quin etiam quo an-
no id contigit, si minores, magnas

B 2

tamen,

tamen, vires eiusmodi extractum possidens effectu bono apud extraneos laudatum fuisset.

Obiicies mihi secundo auctoris querelas in *supplemento necessario* p. 8. & 9. "Extractum vero non ubique ad „meam mentem paratur. Sumunt „enim succi expressi ingentem copiam, eam in vase cupreo igne satis „forti coquunt, foetor inde ingens „longe lateque spargitur, auolat, „quod est optimum; praeterea nimium sollicitate succum & extractum purificant." Subterfugium hoc aequae aegre quam ego, Praestantissime Tralles, admittes, si mecum cogites, herbae foetorem, qui nunc optimus a conquerente auctore vocatur, maxime auolare, dum ad fomenta & iniectiones aqua coquatur; & tamen huius decocti egregias celebrari, in
eius

eius operibus, vires: deinde nec foetorem in extracto parando auolare, cum mures perpetuo redoleat. Et, si a vase cupreo nocumentum pateretur, id profecto symptomata a cupro genita demonstrarent.

Sed quid immoremur eiusmodi excogitatis subterfugiis refutandis, dum auctori vrbique vniuersae notissimum fit, extractum cicutae, quo ego mea infelicia experimenta ceperim, quod ille, egoque ad exterarum regiones, vbi nil effecerit, miserimus, esse plane idem, esse de eadem massa, ex eademque area petitum, ex qua petitum sit illud, quo ipse in Nosocomio suo, quo alibi, admiranda illa perficere se dicat, quibus cuncti eiusdem scatent libelli — Cessent itaque aliarum nationum medici experimenti defectum in cicutam suam patriam refundere: ces-

fer ipse auctor, de cicutae praeparatione conqueri, dum constet, eodem cicutae extracto, & me & multos externos, quo ille usus fuerit, usos esse.

Sed hoc pacto conquereris, Vir expertissime, non solui sed amplificari magis, quod explicandum mihi aenigma proposueras, cur scilicet tot *Viennensium* scirrhi, cancrique curae laudentur, interea dum *Viennensium* medicorum plurimi, dum reliqui per universam Europam Medici atque Chirurghi, cicutam deprehendant esse ad hosce morbos curandos ineptam?

In rem ingratham atque odiosam me inducis, Optime Tralles: quum vrgeas tamen. expedire eam conabor. Ac primo quidem, si repetas mecum, cancri, scirrhi, scrofulae &c. definitionem, & quam in re horum tumorum

rum

rum singuli a singulis discrepent, mox defectum insignem reperies *in cicutae libellis*, qui haec nomina sic commiscunt confunduntque, vt ad singulam fere historiam indigeant correctione, Hoc semel admissio, aenigmatis Tui solutionem pro parte habes.

Missa ad me fuit, ad conuincendum me, die 3 Jan. 1760. Faemina, quae cicutae vsu a pessimo exulcerato cancro liberata dicebatur. Faeminam videram antea nunquam, ideoque num vero cancro laborasset, ab eoque biennali cicutae vsu curata esset, aliorum fide & testimonio credere poteram; ex enarratione autem mulieris haud ita fuisse suspicabar.

Biennio post vrgebantur cicutae patroni, vt curatis per cicutam suis me, peruicacem & obstinatum hominem,

B 4

erro-

erroris conuincerent tandem. Porro hi, qui integro quadriennio cicuta vfi, iam numerosum iactabant curatorum catalogum, aptum hominem, quem ad me mitterent, non habuere, nisi eandem hanc feeminam. Et quod abs Te, Vir Clarissime, notatum velim, ipsa haec faemina, quae biennio elapso in laudem cicutae ad me missa fuerat, quae post illud biennium adhuc vnica erat, quam ad conuincendum me, mandato coacti, aptam credebant, haec, inquam, ipsa toto hoc vltimo biennio ob nouam mammae duritiem cicutam sumserat. Pulchrum profecto ad conuincendum exemplum! Quo autem hanc ignominiam a cicuta amouerent, & in me (quis crederet?) conuerterent, schedulam dederant mulieri, in qua monebar, mammam mansuetius examinare; quandoquidem eadem, ante duos annos rudius a me
con-

contrectata, induruisset sic, vt toto hoc tempore cicuta de integro indiguisset. Capis facile inane commentum. Itaque examinaui denuo, sed mansuete, foeminam, &, accuratius repetita cum illa morbi historia, conuincebar, eandem nec cancro vmquam laborasse, nec quo morbo laborasset curatam esse. Est foemina casus secundi *Libelli primi de cicuta*. Tumores ambulantes, scrophulosos, illa gesserat per annos, varias corporis glandulas, alias post alias, afficientes; loco saepe motos emplastris, sponteue; renatos ac mole aliquando duriores cutimque nonnunquam inflammantes. Horum adhuc vnum notabilem sub axilla gerebat. Repeto itaque, si consideres, illos, post millena experimenta, nullum mihi exhibere, praeter hanc mulierem, potuisse; si attendas eandem scirrhosam cancrsamque fu-

isfe numquam, aenigmatis Tui tenes solutionem.

Secundo, praecox gaudium de aliqua sub cicutae vsu mutatione, quam etiam a natura factam cernimus, in causa fuit, vt curari iam, imo vt curatum clamitarent, quod tale minime erat. — Sic nuperrime iterum contigit, vt foeminae Comoedae, a cancro per cicutam curatae, fama aulam expleret vrbemque, eaque tamen ipsa, elapsis abinde 14 diebus, cancro mortua sepeliretur. — In *libello secundo* integra cancri cura totis tribus paginis descripta habetur mulieris, cuius maritus lignum iam aptauerat, vnde statuum Aesculapio suo conditurus esset, quam condituram mors breui, vt priuatis litteris noui, insequuta prohibuit.

Et, si legas in eodem *libello secundo*
a Pag.

a Pag. 262. ad 277. ouantem de curato pene cancro historiam, an crederes, Vir doctissime, cancrum paulo post a deo malignum fuisse, vt fuerit ferro amputandus? Nec dubites: in trophaeum cicutae excellentissimus comes maritus, nunc princeps a rege fratre creatus, excisam mammae portionem *Praga Viennam* misit. Vidi, contrectaui, mensuraui illam. Tres pollices Viennenses tumor, iam spiritu, quo ferebatur, contractior, quacunq; mensuraretur in parte, in diametro latitudinis habebat; in ea altitudinis duos. Prudens Chirurgus vna abstulerat papillam, & pollicem latum substantiae mammae ab altero papillae latere, vt-pote scirrhis minoribus refertam.

Tertio, defectus memoriae (cur enim odiosiore verbo vtar) in causa fuit, vt, in aegrorum tradenda historia,

ria, cancrum exulceratum vocarent, vbi v. g. mammae inflammatio in supurationem oetidui spatio abiuerat; & vt ambos pedes foedissimis vlceribus exesos scriberent, vbi non nisi paruae pustulae duae vni pedi aderant, quas prurientes puella scalpserat, & vbi tertia demum nascebatur a candelae scintilla, quae in idem crus, Chirurgus id examinante, infortunata exciderat. Conuictus hac de re fui, quando anno forte sesqui altero, ab illa ita dicta curatione, elapso, eadem puella me conueniens, eiusdemque mammae nouam inflammationem exhibens, praeteritam dabat historiam suam. Curante me illico Chirurghum vocari, qui in *libello secundo* de cicuta hanc vt exulcerato cancro & cruribus exesis laborantem describi curauerat, inuencula eum de memoriae lapsu conuicit sic, vt defendere ultra se non posset.

Id

Id generis historiae plures existant. Lapsus memoriae fuit, quando curatas a cicuta scripserunt duras viscerum obstructions; interea dum ex formula, quam mihi tradi curaueram, paulum extracti cicutae, cum copioso sapone Veneto, & gummi amm. mistum, datum fuisse intelligerem.

Lapsus memoriae fuit, quando, cicuta in ulcere gangraenoso nihil proficiente, cortex Peruvianus miranda praestitit, & nihilominus non huic, sed illi, egregiae emendationis laus adscripta fuit.

Lapsus memoriae erat, inter integre a cancro curatos recensere, eorumque curationis famam undique spargere, quos, diro cancro eneatos, dudum recondiderat tumulus. Equidem testimonia complura possideo.

Sic

Sic omnibus ad aenigma respondiſſe videbor; Tibi autem, Vir celeberrime, vt ſentio, necdum. Difficillimus enim in credendo vrgeſ me, vt reſpondeam ad innumera teſtimonia cancroſi, v. g. ichoriſ in puſ album bonum mutati, decreſcentiſ mox doloriſ, ſedati cuiuſuiſ ſymptomatiſ, redituſ cum ſomniſ deperditi, tum appetituſ proſtrati, vniuerſique corporiſ toroſitatiſ; quae ſub uſu cicutae animaduerſa, omnia redituſ ſanitatiſ manifeſte demonſtrant.

Magna proſecto narraſ, Optime *Tralles*, ſed audi & alteram partem. Primo hanc ichoriſ in puſ conuerſionem id per ſe non demonſtrare probabo; deinde docebo, non omnium obſeruatiſ bona haec ſigna cicutae comitari uſum.

Primo

Primo, bella donna Tournefortii, atropa Linnaei, solanum furiosum, solanum maniacum, *σρύχνον μελανοκέρασον*, ex clarorum virorum consilio & praescripto, a me data cancrōsis, eundem effectum edidit, foeminarum cum interitu. Vide experimenta mea hac planta facta. Rat. med. Tom. 2. p. 45 & 46.

Secundo. Neque ego ichoris in pus conuerfionem obseruauī tam frequentem in his, quibus cicutam dedi ego, nec in illis, quibus per alios eadem data adfui, vlceraque inspexi; neque idem alii ita obseruarunt. Nonne & id mecum vestri *Breslauienses* agnoscunt? In eorum testimoniis plures aegri recensentur, quibus omnia in ambitu exsudans ichor eroderet; alii, quibus a cicuta ichor niger; alii iterum vlcus multo fordidius, latiusque

que serpens. Appetitus autem prostrationem in omnibus suis acerbe conquestus est Clar. chirurgiae professor Neubauer. Textorique ipsi Tuo, annon cum tumor maior, tum sordidus vlcus, tum nouus sana in mamma tumor, & in plerisque glandulis, obseruabantur, interea dum cicutae assiduum faceres copiosumque vsum? Et annon matronae Tuae scirrhus a Vienne[n]si cicuta in pessimum se conuertit carcinoma, &, vt vltimis litteris notas, iam occidit? Et in alio numquid non pro pure sanguinolentus a cicuta ichor? Omnes tandem vestri nec bonum corporis habitum restitutum cancrōsis; nec saepe etiam vim dolores sopientem, somnumque conciliantem se expertos testantur. Videas ergo quam parum haec omnia cum libellis de cicuta conueniant.

Et

Et vt pauxillum adhuc in hoc argumento immoremur, quando auctor sic vim sopientem dolores, ac somnum conciliantem, cicuta extollit, quando in *supplem. necessario* p. 40. ait, *sopit dolores*, quando ibidem P. 66. scribit, *saepe mingendi dolores opio citius sistit*; cernimus tamen illum opio frequenter indignisse. Lib. I. p. 33. 51. 56. 57. 75. *Libello 2do* Pag. 12. 14. 48. 49. 103.

Quin & incomprehensibile, ac plane paradoxon videtur, id statuisse. Praeterquam enim quod nec in meis, nec in *Breslaviensium* pluribus, ea vis cicuta confirmata fuerit, si consulam autorem, qua nemque dosi, a cicuta extracto, hanc vim edi putet, video a granis 2 de die obseruasse eandem, & sic porro a granis 4, ab 8, a 12, a 20, 30, 60, 120, 180, 240, idque haud
C rari-

rariore admodum casu, sed frequenti. Si granum opii consuevit homini blandum conciliare somnum, erunt alii, qui indigeant dupla dosi, rariores qui triplo, quadruploque, rarissimi qui quintuplo, qui sextuplo vno die indigeant. Cicutae autem dosi cur adeo immense augenda sit, ex comparatione cum ceteris paregoricis haud facile capitur.

Et in aegris, qui carentes dolore, somnoque gaudentes, cicuta propter exulcerationes indolentes vtantur, quo manet vis sopiens? Numquid quis inculcate sumet opii dosin consueta quinquaginta cuplo maiorem? Vtique vir mihi notus, qui antiqua atque pertinaci exulceratione versus tempus dextrum minime dolente laborans, suasque tres extracti cicutae dragmas trimestri spatio quotidie abliguriens,

vt

vt citra vllam emendationem, ita quoque citra vllum auctum fomnum, eam copiam affumfit.

Itaque si primo tempore cicutae granis 4. 8. 10 bonus fomnus adeo frequens erat, cur in libellis posterioribus praesentatur eiusdem semiuncia, quae ex prioris libelli calculo grana opii 24 imo 30 continere debet, cur, inquam, soporiferi remedii tam enormis in die vna praescribitur dosis, citra vel minimam indicatam cautelam, vt ratione paregorici fieri oportebat?

Auget paradoxi mirabilitatem hocce obseruationum par. *Lib. de cicuta* 2 Pag. 234. Miles, multa a cicuta sperans, vnciam extracti mediam, quae pauxillatim adsumenda fuisset, die vnico abligurit. Nullus inde fomnus, sed alius per triduum quinquagesies.

Secundo, formula cuiusdam Nofocomii & publica testimonia certiores nos reddunt de cuiusdam medici audacia, qui, a consueta cicutae extracti dosi nihil lucratus, integram eiusdem quotidie libram, longo tempore, forma pilularum, vel in mixturis, decoctisue solutam, singulis aegris propinauit, absque tamen vel minima mutatione in somno vel in excretionibus. Vbinam haec virtus soporifera? Aeternus debuisset obrepere somnus.

Sed hac occasione pro aenigmate aenigma Tibi liceat, Vir clarissime, proponere. Explices mihi, qui demum intelligam sequentia. Lib. I. p. 103. Hoc remedium nullam corporis actionem, secretionem, aut excretionem turbat. agit *modo insensibili*, nec aluum, nec vomitum, nec sudorem mouet. Haec scribebantur, dum triennii tempore

pore innumera dederat experimen-
 ta cicuta, vt eius effectus iam certo
 certius constare deberent. — Videamus
 Supp. necess. P. 35. "Raro tamen
 „aluam mouet, & rarissime vomitum;
 „quandoque transpirationem auget,
 „saepe autem vrinam copiosam & glu-
 „tinofam prolicit. Etiam ipsi auctori,
 „Tomo. 2, p. 284. vrina a cicuta
 „copiosior. Iterum supp. necess. p. 35.
 „In plurimis tamen aegris nullam ex-
 „cretionem sensibilibiter auget"— Mox
 „vero P. seq. "Auget secretiones, vnde
 „saepe aures, nares, os faucesque sic-
 „cas, reddit humiditas, transpirantes—
 P. 38. Producit sputum, vt iam mo-
 nuerat Lib. I. P. 107. "Cicuta non im-
 pedit sputa, sed ea potius mouet.
 Pergit Supplem. necess. Pag. 27. "Pro-
 „diit vrina copiosa cum multo gluti-
 „ne. P. 66. "A granis duobus quotidie
 „extracti sumtis vrina copiosissima,

C 3

„cum

„cum multo glutinoso sedimine: dum
 „vero vno die a cicuta abstinet, pau-
 „ca est vrina, nec videtur sedimen-
 „tum.” Si haec ita se haberent, cicu-
 ta profecto potentius diuretica famoso
 oxymelle colchicato foret.

Dum hoc mihi, Vir clarissime, ex-
 plicabis, simul addas, obsecro, aliquam
 super diaeta elucidationem. *Lib. enim*
2. P. 291 ”Cicuta nunquam strictum
 „exigit vitae regimen. Admittit ea o-
 „mnia, quae aegri ventriculus facile di-
 „gerit, & quae in bonum nutrimentum
 „transeunt. Neque interdicitur vinum,
 „neque vitantur acida, prudenti & mo-
 „derata copia sumta.” Et *supp. necessa-*
rium P. 64. Acida pro condimento con-
 ceduntur, praedominantia vero minus
 conducunt. Vinum bonum iis, qui
 affueuerunt, non nocet. Affueuerunt
 autem pene Austriaci omnes, ideoque
 nul-

nullis eorum cancro laborantibus & cicuta utentibus nocet. Attamen Lib.I. P. 105 cancrōsis & scirrōsis mammis nocere acida vinosa &c. — In tanta secum contradictione adhuc ignorat obseruationem plane memorabilem Clarissimi *Breslauiensis*, quem veneror, Amici, quam legi attonitus, certo scilicet se scire, in cicutae usu nihil nocentius esse carne eiusque iure. Profecto obseruationem eius falsam nostrorum medicorum nonnulli clamabunt, qui cancos pessimos perfanare se gloriantur, iuribus carniū, quibus cicuta incoxerit. Quamuis multa Tibi, Vir Celeberrime, respondi, ut satisfecisse videri possim, tamen adhuc haesitantem Te percipio, & serio rogantem, cur, praeter libellorum auctorem, tot clari apud ipsum laudati viri, aliique venerandi Medici, cancos curatos se vidisse aperte testentur,

dum interea numerosi per Europam medici, Vestrique omnes Breslauienses, vt vt quidam cicutae dediti, id constanter negent.

Resp. *1ma* Non omnibus medicis maximeque iunioribus licuit adeo felicibus esse, vt duros tumores rite internoscere nouerint. Itaque vt hunc errorem in nonnullorum libros irrepsisse supra demonstratum fuit, sic in eundem incidisse, multorum data, typisque euulgata testimonia manifeste arguunt.

Resp. *2da* Dum multi, auctoritate perculsi, nihil fidentius assumerent, quam vere curari scirrhus & caneros; dum fallentem passimque mendacem sub cicutae vsu emendationem suspicerent, mox illi se curare caneros, eosdemque prope curatos esse alta voce
cla-

clamitarunt. Multorum tamen eorum in honorem asserere teneor, fuisse tanti candoris plures, vt, dum deceptos se viderent, praecox assertum reuocarent, quemadmodum voce nonnulli apud me, litteris alii, illud reuera renocarunt. De animi aut leuioris aut peruersi hominibus, qui, quo aut placeant, aut altius promoueantur, casus subornent, hic sermonem facere non conuenit.

Sed tertio, historia medicinae nobis res eiusmodi suppeditat, vt statui oporteat, plures eximios viros citra vllum detrimentum honoris in hunc errorem labi potuisse.

Egregius *le Dran* refert nobis foeminae cancrum, qui, si fuisset amputatus, 7. vel. 8. libras pondere aquasset, in gangraenam abiisse, totaque sua

mole bidui spatio de corpore fuisse separatum. Magna haemorrhagia praegressa, pus bonum apparuisse purumque vlcus: labia vlceris, elapso 4, 5 septimanarum spatio, coire bonamque renasci carnem coeptam esse, formamque cicatricem, qua vlcus, quod vix pollicem latum, integre tegi speraretur: corpus ceterum esse perfectae sanitatis: vt natura id quod ars, si potis fuisset, facere debuisset, praestitisse per se ipsam videretur. Verum enim vero cuncta iterum immutata fuisse. Subnasci quippe in medio relicti vlcusculi coeprum esse tuberculum, quod pedetentim cicatricis aequaret magnitudinem, & minore quam mensis spatio in priorem excresceret magnitudinem.

Ponamus, cicutae sub vsu, naturae opera tale quid fieri; an Tu, Vir
ami-

amicissime, an ego, an omnes nobiscum effectum adeo stupendum cicutae adscribere grauaremur? Erraremus tamen.

Cancro mammae domicella Vltraiecti affecta ex summis viris, celeberrimis Vltraiectinae Academiae professoribus, nihil sibi auxilii superesse, praeter amputationem, intelligit; ea tamen lege, vt propter alium sub axilla tumorem operationem non subeat, nisi consultis prius *Leydenfis* Academiae oraculis, Albino, Gaubioque. Igitur Lugdunum Batauorum proficiscitur, hos consulendi causa. At operationem propter illum axillae tumorem dissuadet vterque. Pallians autem vnguentum magnus praescribit Albinus. Repetit illa domum vni Deo rem committens, & nec vnquam vsa vnguento.

Ela-

Elapso aliquo temporis spatio, contigit, vt celeberrimus Gaubius ab aegro Ultraiectum inuitatus forte fortuna Chirurgum videat, qui secum Albinoque consulentem virginem fuerat comitatus: a quo hic mox percunctari adhuc ne virgo viuat? Et viuentem exclamare ille & citra cuiusque sanatae opem. Attonitus, vixque prae gaudio se possidens, amicus ille hominum Gaubius, eam inuisere tendit, ab eademque vt monuerat Chirurgus percipit, nullo auxilio vnquam adhibito, nec Albiniano quidem vnguento, mammam, haud diu post iter Lugdunense, detumescere coeptam tandem vna cum axillae tumore paullatim ad perfectam rediisse sanitatem.

Ex illa miranda historia ipse clar. Gaubius, nosque cum eo omnes concludimus, in cicutae laudem nos eandem

dem enarratueros fuisse, si, quo tempore citra ullam medicinam iuenucula curaretur, hanc ipsi herbam dedissemus.

Acad. Reg. Soc. Paris. anno 1703.
consulatur. Vir nobilis in fossam cum equo praecipitatus, testiculum laesit. Labentibus quatuor exinde annis, testem sensim crescere atque indurescere, indolentem tamen, percipit. Anno quinto tumor cum ingens, tum durus, acute dolet. Scrotum empiricus aperuit, quosdam liquores iniecit; incassum autem his tentatis, oportuit, ut vulnus denuo consolidaretur. Resoluentia emplastra non profuerunt. In consilium vocati Chirurgorum *Parisinorum* celeberrimi, amputationem quidem proposuere, sed quibusdam de causis periculi vacuum haud esse addiderunt. Dubiae aleae committere
fe

se ille nolens, *Lugdunum Gall.* petit; conuocatosque ibidem celebriores in arte magistros eiusdem reperit cum Parisiensibus sententiae esse. Ille vero nihil horum. Domum reuersus exacta diaeta vsus est, & subinde rhei tantillo. Spatio anni necdum decurso, moles, durities, dolor, testem relinquunt, sic, vt illo equite nihil sanius.

Similem morbum si, adeo inopinato, dum cicutam exhiberemus, con-
fanescere cerneremus, an dubitarem-
mus cicutae curae adscribere laudem?
Annon probabile magnos in arte no-
stra viros sic fere ineuitabiliter posse
errare.

Sed est & alia ratio nostri hac in
parte erroris. Tumor nec scirrhusus,
nec canerosus, origine, incremento,
duratione, magnitudine, duritie, a-
spera

pera inaequalitate, dolore ac purpureo cutis colore, potest nobis cancrusus videri, vt cancrusus curari, qui neuti- quam cancrusus sit. *Tom. 7. Rat. Med. a P. 129. usque ad 137.* historias complures enarraui, quae cum mihi tum aliis scirrhi ac cancri larua impofue- runt, quas ne longus fim quaeras ibi- dem. Sed cogita mecum hydaticum tumorem, quem ibidem scirrhum, qui in cancrum vergeret, mentitum esse videas, a natura resorberi cicuta inte- rim exhibita; an facile nobis condo- nandum non foret, quod primo im- petu cicutae laudem tribuerimus? Profecto nemo nobis vitio hoc verte- re possit; modo quod honestos, quod candidos viros decet, ea effemus in- genuitate, vt, quando postea experi- mentum, in millenis aliis, qui scir- rhos cancrusque referrent, tumori- bus, falleret, quando etiam eiusmodi
tu-

tumoris amputatione de errore conuinceremur; quando denique ipsorum lympham posse resorberi clare intelligeremus; vt inquam, tunc nos primo illo impetu praematurius exultasse fateremur. Annon credis, Vir clarissime, celeberrimi *Morgagni* vxoris, cuius ibidem memini, tumorem, strumosamque ibidem *Valisnerii* puellam, ad hoc tumorum genus referri merito posse? Vtique purgantia eaque repetita, imo spontaneae diarrhoeae, plus simplici vice eiusmodi tumores mihi videntur abstulisse. Et miles, cuius p. 22. memini, qui siue a cicuta, siue errore diaetae, siue sponte, aluum quinquagesies tridui spatio deponendo enormes suos omnium fere colli glandularum tumores amiserat, annon quoque id genus tumorum habuisse videtur?

At-

Atque ita Tibi, Vir Honoratissime, sufficienter respondisse videor ad ea, quae ad scirrhosos & canerosos tumores seu veros seu falso sic creditos, seu tandem eosdem mentitos, spectent. Iamque proprius animi candor viros in arte graues eo redegit, vt cicutae in his tumoribus curandis efficaciam ignauius tueantur, tuerique imo vix audeant vltra. Ne tamen haec planta eandem, quam toties seculis superioribus subierit, subeat denuo sortem, laudant eandem in vlceribus fistulisque malignis, faucium, linguae, labiorum, genae, iuguli, colli, crurum, brachiorum, vniuersarumque denique corporis partium. Video plures vestrum velle hac saltem in parte patrocinari eidem.

Aequum est & cicutae vires in hisce morbis examinare, vt demum Tibi,

D

Vir

Vir existimatissime, omni ex parte
obediuisse videar.

Plura tentavi huius generis experimen-
ta cum cicuta, quae mihi pro
votis non cesserunt; tentauere vestrum
plures sine successu; *Viennensium* simi-
le tentamen saepe frustra fuit. Atta-
men & vestri & nostri felicem gauisi
sunt tentaminis sui effectum, haud om-
nino rarum, quem an cicuta, qua ci-
cuta, ediderit, examinandum est.

Liceat examini huic praemittere,
quae nuper *Tomo 9. Rat. Med. cap. 6. §.*
2. scripsi. In morbis cutaneis, antiquis,
„ vlcerosis, in vlceribus spinae vento-
„ sae foedissimis, in tumoribus arthri-
„ ticis, continuamus id, quod superio-
„ ribus annis innui, pulchras obserua-
„ re aut emendationes aut curationes
„ eorum, quos consueta artis auxilia
„ haud

„haud leuauerant, ope sollicitae con-
„tinuaeque applicationis aquae cali-
„dae, siue purae, siue, ne forsan pau-
„peres eam prae nimia simplicitate
„negligant, repudientue, medicatae
„redditae, a malua, perietaria, chae-
„rophylo, althaea, sem. lupini &c.
„vetustiores, viros in arte graues,
„hac in parte imitati, qui, dum con-
„suetis vnguentis, & emplastris eius-
„modi mala aut difficilius aut nullate-
„nus curari cernerent, fomenta aquo-
„sa, reddita eiusmodi vegetabilibus me-
„dicamentosa, vehementer laudarunt:
„Dioscorides, inquam, Dodonaeos,
„Clusios, Lobelios, Sanctorios, & no-
„uissimum auctorem praeclarum Mor-
„gagni, qui epist. 37. §. 3. calcaream
„podagricorum materiam sola aqua
„calida fuisse resolutam refert.”

Vt hoc probem, vnam adferam

D 2

alte

alteramque historiam: Iuencula annos nata 24 me cum sua matre conuenit 17 Febr. 1759 genam suam finistram exhibens, ab anno aetatis octauo, scilicet a 16 annis, foede exulceratam, sic quidem, vt iam inde oculo suo, quem vehemens inflammatio frequenter occupabat, valde metueret. Octennium erat, quod incassum sibi esset pyalismus per Mercurium tentatus. Pectore praeterea anxia & tussiens, menses habens raros, aluumque segnissimam, ope medica vndique egebat. Exploraui itaque, inde vsque ad anni 1760. 25 Martii diem, omnia artis interna externaque auxilia, quae nota mihi in arte erant, & quibus nonnunquam eiusmodi mala cedere videram. Saepe saepius spes curae affulsit, totiesque iterum euanuit. Omnium maximam spem faciebat dragma lapidis medicamentosi Crolli

hii cum Lib. II. aquae mixta, verum neque etiam hinc constantia curae. Itaque a 28 martii die 1760 cicutae extractum dedi, augendo quotidie dosin, donec ad dragmas eiusdem duas pervenerim, eamque dosin diu continuarem. Faciem autem primo emplastro de cicuta texi, eoque incasso, decocto cicutae diu noctuque multo tempore fovi. Bimestri elapso, ob febrim quotidianam, prurientesque totius corporis pustulas, aliquantisper hanc methodum interrumpere debui: febre cum pustulis devicta, resumsi Cogit deinde vomitus sanguinis, & oedema crurum, desistere parumper. Sed his mutatis in melius ad eandem methodum reditum est. Sub diu protracto cicutae usu, & tumor ad axillam nascebatur, & fluor vteri albus, quod utrumque iterum sub eiusdem continuato usu cepit. Tandem quod

D 3 .

sub

sub prioribus medicandi modis dolueramus, idem & hic, vt nunc laeti exultaremus, nunc iterum spem omnem curae abiiceremus. Cum nihilominus remedii fama me animaret, tertiam hanc eius resumptionem a 18. Febr. 1761 ad 7. Aug. protraxi. Tunc vero cachexia vniuersa, & non minus dolentia, quam irregularia catamenia, a cicuta abstinere, vrgentibus maxime occurrere symptomatis, iusserunt. Mense Octobri a gena versus labii inferioris tam internam, quam externam partem, subnascebantur bullulae instar phlyctænarum, quibus succo semperuiui maioris & melle rosaceo profui. Tandem corpore nunc emendatiore ad diem 28. Jan. 1762 faciem fouere coepi chaerophylli ficcati decocto, sic vt calide tota die ac nocte applicaretur & spongia eo madida continuo, non ablato apparatu, renouaretur.

retur. Vnde intra 14 dies mutatio adeo insignis, vt quotquot aderant medicinae studiosi mecum obstupescerent, breuique postea vlcus cernerent integre curatum, cicatrice inferius tantum paulo rigidiore, & noua cute cum antiqua minus concolore. Saepius vero postmodum indiguit medicina, priorum cachexiae symptomatum nunc his nunc illis redeuntibus, vlcere autem bene clauso.

Puero similiter a longo tempore pertinaciterque affecto solus vsus aquae cum malua coctae, interpolatis purgantibus, curam publice perfecit.

Puella rustica, propter tumidas induratasque atque hinc inde foede exulcerantes vniuersi colli glandulas, aestate anni 1761, cicutae extracto & fomento in nostro Nosocomio incas-

D 4

sum

tractata, tandem cicutae valedicto, simili, qua prior, methodo sesquianno postea decurso curata est, domumque remissa. Recidivam cessantibus mensibus passa rediit in Nosocomium finire Octobri 1764. Spatio hoc trimestri, aquosis emollientibusque tantum fouendo vlcera, & menses restituendo, curatam remisimus.

Horrenda manuum crurumque elephantiasis, eaque quinquennii, epoto decocto althaeae, partibusque affectis eodem diu ac noctu fortis, balneisque, eousque hac hyeme curata est, vt vas, libras octo liquidi capiens, deciduis crustis tuberibusque expletum fuerit. Renascens crusta eodem auxilio decidit. Si morbus non curetur, id quod ignoro, saltem ab aquae calidae vsu fotuque capit insigne leuamen.

Sed

Sed vt hae curae succedere mihi,
ita plures omnem meam operam luse-
runt; id quod & cicuta vtentibus ve-
stris nostrisque practicis, pari modo
contigit.

Attamen mecum, Vir clarissime,
censes, opinor, id euidenter ex dictis
constare, quod, si eiusmodi curae
nonnunquam perficiantur, eae perfici-
antur vnico aquae calidae fotu, si-
ue ea pura fuerit, siue cum vno alte-
roue simplicium cocta. Sed corpora
vides vno atque alio tempore huic cu-
rae fauentiora. Sic iuuenula mea
non curabatur olim fotu cicutae, cu-
rabatur autem postmodum chaero-
phylli decocti fotu. Et, quum con-
flet experimento multiplici, non her-
bam sed aquam adduxisse salutem,
contingere potest, vt prius adplica-
tum vel chaerophylli, vel althaeae,

D 5.

vel

vel maluae decoctum nil proffit, post-
liminio vero proffit illud cicutae, &
vice versa, vt, hoc primum adplica-
to, non curetur morbus, applicato
vero *illo* deinceps, curetur. Aperte
id iuuenula, plures alii, euincunt.

Vera proinde ratio patet curatio-
num, quae cicutam famosam reddi-
dere. Capitur, vnde *Anglus* ille,
contractus atque rigidus totus, cuius
restitutio publicas explebat nouellas, ad
suarum redierit vsu partium. Intel-
ligitur, cur *Parisiensis* medicus, cele-
berrimus *Maloet Acad. Reg. for. Par.*
anno 1728. exsiccationem & contracti-
onem summam cruris, ex quo nata an-
cylofis erat, ob eamque iam decreta
cruris amputatio, tam feliciter reddi-
derit sanitati. Curam huic similem pro
parte iam absolui balneo aquae, bis die
adhibito, pauculum lauendulae aquae
adden-

addendo. Nec *Cl. Maloet* nec alii nec ego ad similia indigemus cicuta: &, qui similia fotu & balneo cicutae perfecisse se gloriantur, concedere demum nobis debent, vi aquae & non cicutae se ea perfecisse.

Quaeri tandem posset, *an cicuta nemini unquam mortalium noceat?* Negatur audacter. Saepius repetita legitur negatio. Vtinam demum id adfirmare serius ocyus non cogeremur! Profecto completa illa omnium totius corporis partiam insensibilitas, quae, nullo eiusmodi morbo praegresso, qui simile quid gignat, nata sub usu cicutae, & pertinax obseruata *Breslauiae* fuit, pene cancroso bonum pus iam dante; quemadmodum aliqui eorum, qui cicuta in cancro vtuntur, ante mortem experiri solent; vlcere cancroso prae deficiente pure aut ichore iam

iam ficciore; id quod passim illis contingere cernimus, qui a cancro per cicutam curati dicti, breui moriuntur; an, inquam, cicutam suspectam reddere non possit?

Socraticum per artus gelu, multis septimanis molestum & ad mortem usque perseverans, in publico ciuitatis ministro sub vsu cicutae genitum, bini clari & seniores urbis medici mecum gemebundi viderunt.

An autem publica, eaque fere quotidiana exempla non prostant, quae demonstrent, scirrhis & cancris mortem a cicuta accelerari? Luculenta 30 fere annorum praxi edoctus, foeminas complures, quas dirum hoc malum adfligebat, cura, vt vocant, palliativa, bono regimine, per plures minoresque annos in vita seruabam; quod

quod idem mecum omnes practici se fecisse laetantur: ex quo vero cicuta percrebuit, vidimus has foeminas omnes, quibus & ego & alii cicutam constanter dedimus, miserrime, solitoque citius perire. Quin & nonnullis, indirecte saltem, me cicuta vehementer nocuisse, est quod acerbe dolere numquam satis possim. Quum enim principio aegre ferretur, me mammae tumorem mobilem, eumque in corpore vnicum, enucleando curasse, ac si cicutam sua priuare gloria intendissem, debui deinceps omnes eiusmodi foeminas cicuta tractare, perennesque cicuta videre, quas ferro alioquin sanas integrasque conseruaturus fuissim. Horrorem profecto omnium per Europam medicorum animis incutiat oportet memoria triftis millenarum mulierum, quas ab elapso

elapso retro septennio haec planta
aut longe praematurius occiderit,
aut vnico salubri ferro detraxe-
rit.

Nunc ipse per Te, aquisime
ac candidissime Tralles, iudices ve-
lim, vtrum cicuta nocuerit mortali-
bus; nec ne?

Atque ita abunde me ad omnia
Tua respondisse, arbitror. Interim,
Vir amicissime, miserandam meam
cogita sortem, quem, quod torrenti
me opponam, odium inique profe-
quitur, calumniae impune lacerant,
& omne deserit tutamen. Viuo ni-
hilominus, & tranquillus. Omni-
potentis in sinu recumbo. Illi, Illi,
inquam, vnice debeo, qua ducor,
animi fortitudinem, maiorem debi-
turus,

urus, dum quae impendunt mihi
superuenerint. Non enim cedam
vltroneus. Professorem spartam,
quoad licuerit, ornabo. Vale, ama
me, perpetuoque in Tuis habeto.

Dabam Viennae 3 Feb. 1765.

inueniuntur quae in quibusdam
 libris inueniuntur non sunt
 videntur. Prohibentur
 quod licet omnibus videri
 nec perpetuo in suis libris.

Datum Vienne 27 Feb. 1700

Uf 2110

ULB Halle

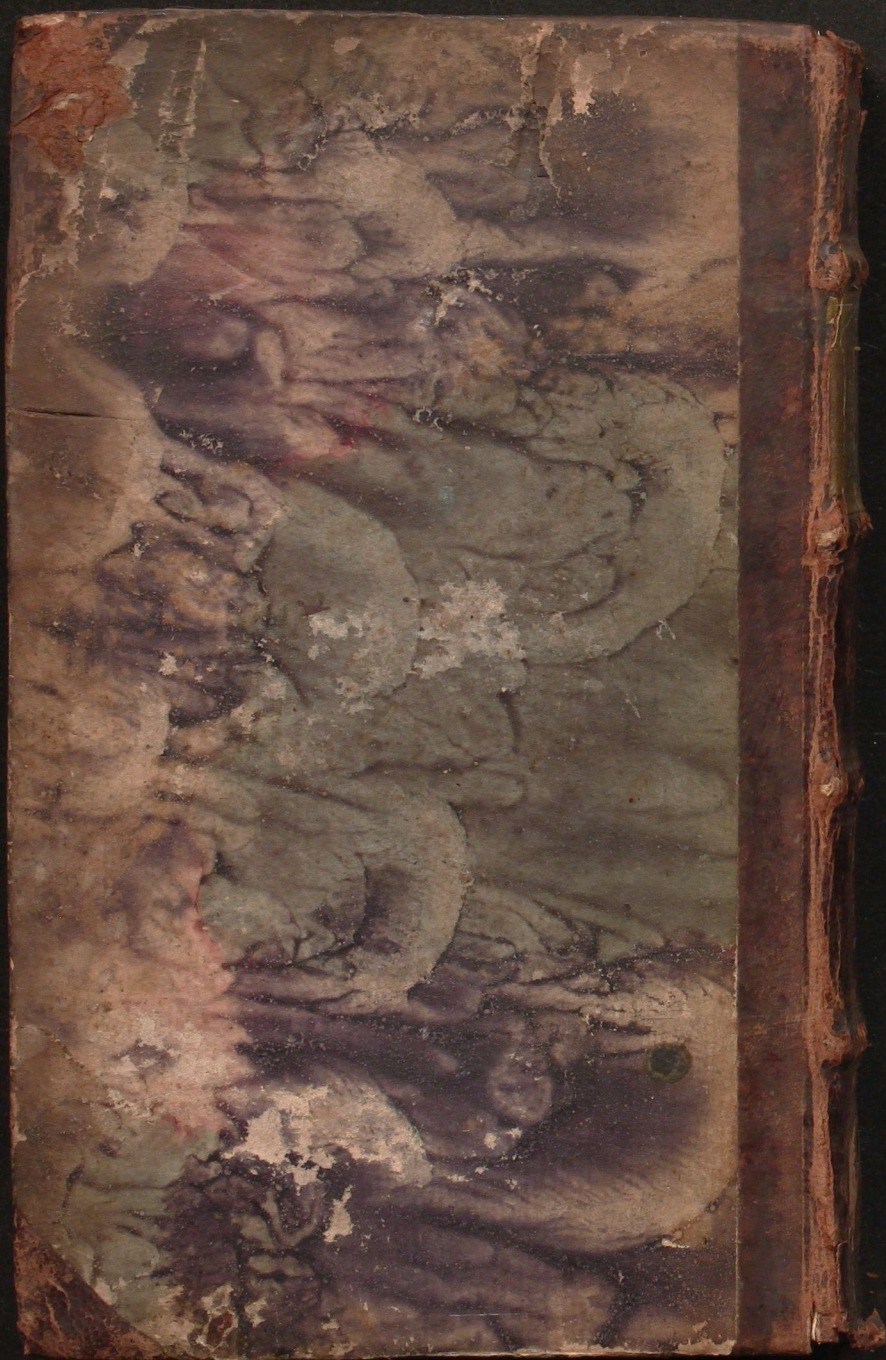
3

006 205 941

NO

Inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

ANTONII DE HAEN *XXIV.*
S. C. R. A. MAIESTATIS CONSILIARII
ET ARCHIATRI
EPISTOLA
DE CICVTA

1765.